

دیدگاه مرکز درباره

بررسی مأموریت اجتماعی و فرهنگی

در لایحه بودجه ۱۴۰۲

شماره: ۲۷۸-۶/م/پ | تاریخ: ۱۴۰۱/۱۲/۳

متن (PDF) از طریق سایت مرکز به نشانی rctbz.tabriz.ir قابل دریافت است.

آدرس: خیابان توانیر، اول خیابان شفیخ‌زاده، جنب فرهنگسرای شهید بهشتی

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
کلان‌تبریز

دیدگاه مرکز درباره

بررسی مأموریت اجتماعی و فرهنگی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ شهرداری تبریز

شماره: ۲۷۸-۶/م/پ | تاریخ: ۱۴۰۱/۱۲/۳

حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به مرکز پژوهش‌های شورای شهر تبریز است.
متن (PDF) از طریق سایت مرکز به نشانی rctbz.tabriz.ir قابل دریافت است.
آدرس: خیابان توانیر، اول خیابان شفیع‌زاده، جنب فرهنگسرای شهید بهشتی

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی شهر تبریز

عنوان اصلی: بررسی مأموریت اجتماعی و فرهنگی در لایحه بودجه ۱۴۰۲

پدیدآور: سهیلا صفری بهروز

ناظر: معاونت پژوهشی مرکز

نوع و شماره: دیدگاه (۱۶)

شماره: ۲۷۸-۶/م/پ | تاریخ: ۱۴۰۱/۱۲/۳

متن (PDF) از طریق سایت مرکز قابل دریافت است

این متن در پرتال جامع مطالعات شهری ایران بارگذاری شده است

دریافت نظر و پیشنهاد: rctc@tabriz.ir | ۰۴۱-۲۱۰۴۰۹۰۰

آدرس: خیابان توانیر، اول خیابان شفیع‌زاده، جنب فرهنگسرای شهید بهشتی

مقدمه

مأموریت مدیریت شهری و شهرداری‌ها در دنیای کنونی صرفاً رسیدگی به وضعیت عمرانی، کالبدی و اقتصادی و خدماتی شهرها خلاصه نمی‌گردد، فراهم کردن زمینه حیات اجتماعی، روابط شهروندی، ساماندهی امور اجتماعی، فرهنگی، فراهم کردن امنیت اجتماعی و روانی و نظایر اینها جزو وظایف مدیریت شهری است. چنان‌که، در شهرهای توسعه‌یافته امروزی، زیربنای اصلی توسعه شهری، فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی است. این گزاره دلالت بر جایگاه پراهمیت و ویژه حوزه اجتماعی و فرهنگی در مدیریت شهری است. گزارش ذیل به بررسی ابعاد و جایگاه مأموریت فرهنگی و اجتماعی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ شهرداری تبریز می‌پردازد.

۱- مأموریت فرهنگی و اجتماعی در برنامه راهبردی شهرداری تبریز

به‌منظور اجتناب از سیاست روزمرگی و دوری از اقدامات سلیقه‌ای در مسیر توسعه فرهنگی و اجتماعی شهر و توسعه عدالت اجتماعی و کاهش نابرابری‌ها، ارتقای سرمایه اجتماعی، توانمندسازی گروه‌های آسیب‌پذیر، تقویت نهاد خانواده، توسعه ورزش‌های همگانی در جهت ارتقای سلامت جسمی و روانی شهروندان و هویت‌بخشی به سیمای شهر و ... در برنامه راهبردی پنج‌ساله شهرداری تبریز، توجه و تأکید ویژه‌ای بر حوزه فرهنگی و اجتماعی صورت گرفته است که اهم آن به شرح زیر است:

جدول شماره ۱. احکام و شاخص‌های حوزه فرهنگی-اجتماعی برنامه راهبردی - عملیاتی شهرداری تبریز ۱۳۹۸-۱۴۰۲

ردیف	ماده	شاخص
۱	۳	برگزاری برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی و هنری
۲	۳	مشارکت بخش خصوصی و سمن‌ها
۳	۱۲-۶	سرانه خدمات اجتماعی
۴	۶	رفع آسیب‌های اجتماعی
۵	۷	سمن‌ها و مؤسسات مردمی و داوطلبانه فعال همکار شهرداری
۶	۱۲	آموزش‌های کارآفرینی
۷	۱۲	ساماندهی گروه‌های آسیب‌پذیر و کم‌توان
۸	۱۳	آموزش حقوق و تکالیف شهروندی

- آموزش‌های جامع حقوق و تکالیف شهروندی

- ساماندهی، توانمندسازی، بسترسازی جهت ارتقای نقش آفرینی زنان آسیب‌دیده یا در معرض آسیب.

- معضلات اجتماعی (اعتیاد، متکدیان، کودکان کار، گروه‌های کم‌توان و آسیب‌پذیر).

- سبک زندگی اسلامی - ایرانی (جمعیت، ازدواج، فرزندآوری، طلاق، ازدواج آسان و ...).

- مسئله محوری در محلات مطابق با اهداف و رسالت اجتماعی و فرهنگی شهرداری تبریز.

- ترویج فرهنگ، زبان و ادبیات ترکی آذربایجانی.

- ارتقای سرمایه فرهنگی - اجتماعی شهروندان.

- تبدیل شهر تبریز به شهر فرهنگی در تعامل با سایر فرهنگ‌ها

و ...

۲- بودجه پیشنهادی ۱۴۰۲ در حوزه فرهنگی و اجتماعی (در یک نگاه)

جدول شماره ۲. مقایسه بودجه مصوب ۱۴۰۱ و بودجه پیشنهادی ۱۴۰۲ در حوزه فرهنگی-اجتماعی به تفکیک جاری و عمرانی (ارقام به میلیون تومان)

عنوان	بودجه مصوب ۱۴۰۱	بودجه پیشنهادی ۱۴۰۲	درصد تغییر	درصد از کل بودجه مصوب در سال ۱۴۰۱	درصد از کل بودجه شهرداری در سال ۱۴۰۲	درصد رشد سهم
اجتماعی و فرهنگی (مرکز و مناطق)	۱۷۴۹۰۰	۷۶۱۵۰۰	۳۳۵٪	۱.۹	۴.۴۳	۱۳۳
برنامه، طرح و پروژه (عمرانی)	۱۱۳۸۵۰	۶۷۲۵۰۰	۴۹۰٪			
مأموریت، برنامه، خدمت (جاری)	۶۱۰۴۸	۸۸۹۶۰	۴۵٪			

بودجه پیشنهادی در حوزه فرهنگی و اجتماعی در سال ۱۴۰۲ مبلغ ۷۶۱۴ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که در مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۴۰۱ با مبلغ ۱۷۴۸ میلیارد ریال رشد ۳۳۵ درصدی را نشان می‌دهد. سهم این مأموریت از کل بودجه پیشنهادی ۴.۴۳ درصد است که در مقایسه با سهم آن در بودجه مصوب سال ۱۴۰۱، رشد ۱۳۳ درصدی را نشان می‌دهد. به عبارتی سهم مأموریت فرهنگی و اجتماعی از کل بودجه پیشنهادی ۱۴۰۲ افزایش ۱۳۳ درصدی داشته است. الگوی یکسانی در تخصیص اعتبار بدین منظور در سایر شهرهای کشور نیز وجود ندارد و بر اساس اولویت‌بندی و احصاء نیازهای فرهنگی و اجتماعی شهرها توسط کمیته تخصیص اعتبار که ذیل معاونت برنامه‌ریزی و توسعه شهرداری فعالیت می‌کند تعیین می‌شود. که معمولاً بین ۵ الی ۱۰ درصد از کل بودجه شهر را شامل می‌شود. با استناد به برنامه‌ها و پروژه‌های پیشنهادی افزایش ۴۹۰ درصدی در بودجه عمرانی حوزه فرهنگی-اجتماعی نیز عمدتاً صرف زیرساخت‌های فرهنگی و ورزشی از جمله ساخت یا تجهیز مراکز فرهنگی و ورزشی خواهد شد. در نتیجه سهم بسیار اندکی برای محتوا و فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی کلان‌شهر تبریز اختصاص می‌یابد.

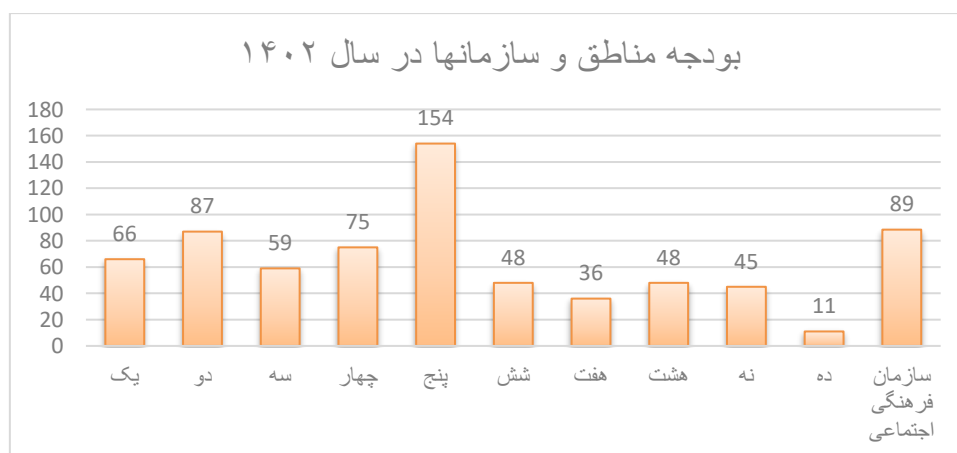
۳- بودجه پیشنهادی مناطق و سازمان‌ها و تناسب آن با جمعیت و نیازهای فرهنگی و اجتماعی

جدول شماره ۳. مقایسه بودجه مصوب ۱۴۰۱* و بودجه پیشنهادی ۱۴۰۲ به تفکیک مناطق در حوزه فرهنگی-اجتماعی به تفکیک جاری و عمرانی (ارقام به میلیون تومان)

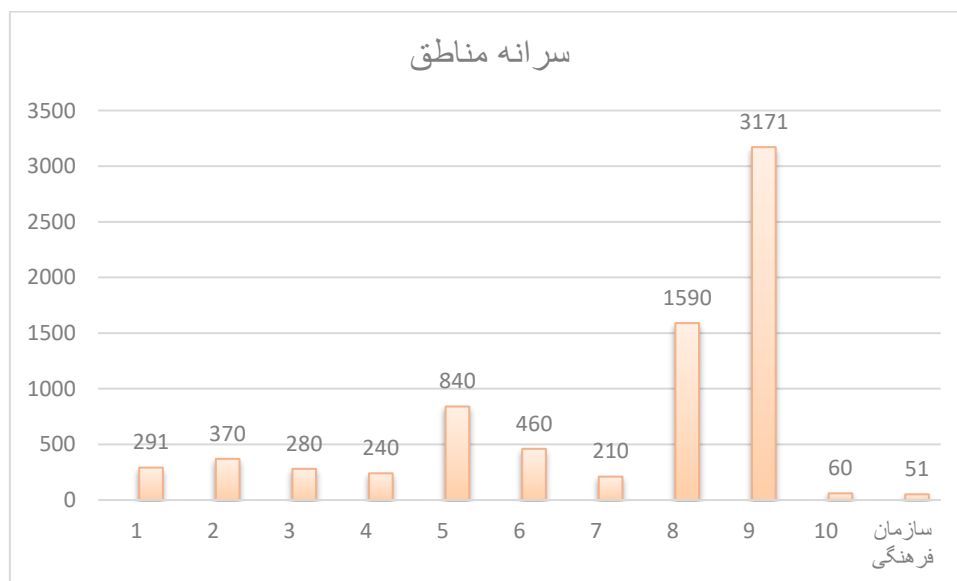
منطقه	تعداد جمعیت	محلات حاشیه‌نشین منطقه	بودجه مصوب ۱۴۰۱ حوزه فرهنگی اجتماعی	پیشنهادی ۱۴۰۲ حوزه فرهنگی اجتماعی	درصد تغییر	سرانه فرهنگی (ارقام به تومان)
یک	۲۲۶۶۳۷	۷	۱۳۷۰۰	۶۶	۳۸۱	۲۹۱۲۱۴
دو	۲۳۵۴۰۶	۰	۱۴۵۰۰	۸۷	۵۰۰	۳۶۹۵۷۴
سه	۲۱۳۸۱۶	۲	۱۲۰۰	۵۹	۴۸۰۰	۲۷۵۹۳۸
چهار	۳۱۴۰۵۰	۱	۳۰۰	۷۵	۲۴۹۰۰	۲۳۸۸۱۵
پنج	۱۸۳۵۱۵	۰	۵۲۰۰	۱۵۴	۲۸۰۰	۸۳۹۱۶۸
شش	۱۰۳۹۵۱	۰	۲۰۰	۴۸	۲۳۹۰۰	۴۶۱۷۵۶
هفت	۱۷۲۱۸۸	۲	۱۵۰	۳۶	۲۳۹۰۰	۲۰۹۰۷۳
هشت	۳۰۲۲۶	۰	۲۵۰۰	۴۸	۱۸۲۰	۱۵۸۸۰۳۶
نه	۱۴۱۹	۰	۱۲۰۰	۴۵	۲۷۵	۳۱۷۱۲۴۷۴
ده	۱۸۰۳۳۱	۶	۲۲۵۰	۱۱	۳۸۸	۶۰۹۹۸
سازمان فرهنگی**	۱۷۳۰۰۰۰	-	۱۰۹۰۰	۸۸.۵	۷۱۲	۵۱۱۵۶

* فقط ارقام ردیف‌هایی که متناظر با لایحه ۱۴۰۲ هستند لحاظ شده لذا سر جمع نهایی کل بودجه با جدول شماره دو متفاوت است. ** جمعیت مخاطب سازمان فرهنگی اجتماعی به جهت گستره خدمات آن.

کل جمعیت شهر تبریز در نظر گرفته شده است.

نمودار شماره ۱. مقایسه بودجه پیشنهادی ۱۴۰۲ به تفکیک مناطق در حوزه فرهنگی-اجتماعی (ارقام به میلیون تومان)

نمودار شماره ۲. مقایسه سرانه بودجه پیشنهادی ۱۴۰۲ به تفکیک مناطق در حوزه فرهنگی-اجتماعی (ارقام به هزار تومان)

اگر منطقه نه شهرداری را به دلیل جمعیت پذیری کم، در حال توسعه بودن و زیرساخت‌های ناقص در ارزیابی نکنیم. منطقه ۸ هشت با سرانه ۱۵۹۰ (یک میلیون و پانصد و نود هزار تومان) در رتبه نخست قرار دارد، به عبارتی هر شهروند ساکن منطقه هشت سهم حدود ۱۵۹۰ هزار تومانی از بودجه پیشنهادی برخوردار است. منطقه پنج با رقم ۸۴۰ هزار تومانی در رتبه دوم قرار می‌گیرد، منطقه شش با رتبه ۳، منطقه دو با رتبه ۴، منطقه یک با رتبه ۵، منطقه سه با رتبه ۶، منطقه چهار با رتبه ۷، منطقه هفت با رتبه ۸ منطقه ده با رقم ۶۰ هزار تومانی ضمن داشتن کمترین سرانه، در رتبه آخر این تقسیم‌بندی بین مناطق قرار می‌گیرد.

سازمان فرهنگی و اجتماعی به عنوان متولی اجرای برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی برای تمام شهروندان سرانه ۵۱ هزار تومانی را به خود اختصاص داده است، به عبارتی سهم هر شهروند تبریزی از بودجه پیشنهادی سازمان، مبلغ پنجاه و یک هزار تومان است.

۴- ردیف‌های فرهنگی اجتماعی شاخص در مناطق و سازمان‌ها

جدول شماره ۳. اظهار نظر کارشناسی در خصوص ردیف‌های فرهنگی شاخص مناطق و سازمان‌ها در حوزه فرهنگی - اجتماعی لایحه بودجه ۱۴۰۱

ردیف	منطقه	درصد رشد	برنامه، طرح، پروژه شاخص در منطقه / سازمان	تطابق با سیاست‌های فرهنگی اجتماعی شورای شهر	تطابق با برنامه راهبردی - عملیاتی شهرداری تبریز ۱۳۹۸-۱۴۰۲	نظر کارشناسی
۱	یک	۳۸۱	کمک به بیمارستان بابا باغی	اجرای بند ۸ (کاهش آسیب‌های اجتماعی)	ماده ۶ و ۱۲	* ۷ محله آسیب‌خیز در منطقه واقع شده که نیاز است در حوزه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی فعالیت‌های ویژه‌ای در محله انجام گیرد. در این خصوص برنامه‌ای پیشنهاد نشده است. * عدم ارائه برنامه اجتماعی و آموزشی جهت آمادگی برای مواقع بحران در منطقه.
			تملک و احداث گرم‌خانه در اراضی لاله	اجرای بند ۸ (کاهش آسیب‌های اجتماعی)	ماده ۶ و ۱۲	
۲	دو	۵۰۰	ثبت جهانی باغات ائل‌گلی در یونسکو	اجرای بند ۵ مصوبه	-	*عدم ارائه برنامه شاخص در حوزه فرهنگی و اجتماعی در منطقه
			احداث مجتمع فرهنگی و خدماتی در رجایی شهر	اجرای بند ۱۱ مصوبه	ماده ۱۸	
			احداث پارک بانوان	اجرای بند ۶ مصوبه	ماده ۱۱	
۳	سه	۴۸۰۰	ترویج فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی	اجرای بند ۴ مصوبه	ماده ۱۸	*عدم ارائه برنامه برای ترکیب جمعیتی سالمند منطقه
۴	چهار	۲۴۹۰۰	احداث ۳ مجموعه فرهنگی در منطقه	اجرای بند ۶ مصوبه	ماده ۱۸	

ردیف	منطقه	درصد رشد	برنامه، طرح، پروژه شاخص در منطقه / سازمان	تطابق با سیاست‌های فرهنگی اجتماعی شورای شهر	تطابق با برنامه راهبردی - عملیاتی شهرداری تبریز ۱۳۹۸-۱۴۰۲	نظر کارشناسی
۵	پنج	۲۸۰۰	احداث سالن چندمنظوره		-	
			احداث مجتمع رفاهی و ورزشی شهروند	اجرای بند ۶ مصوبه	ماده ۱۵ و ۱۸	
۶	شش	۲۳۹۰۰	احداث مجموعه فرهنگی در سبزه میدان	اجرای بند ۶ مصوبه	ماده ۱۸	*بی توجهی و عدم ارائه برنامه جهت حفظ هویت دو محله تاریخی قراملک و شام غازان
۷	هفت	۲۳۹۰۰	احداث فرهنگسرا	اجرای بند ۶ مصوبه	ماده ۱۸	* عدم ارائه برنامه جهت کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی منطقه
۸	هشت	۱۸۲۰	حصارکشی و تکمیل نواقص باغ گلستان	اجرای بند ۱۲ مصوبه	-	*عدم ارائه برنامه برای ترکیب جمعیتی سالمند منطقه * عدم ارائه برنامه جهت کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی منطقه
۹	نه	۲۷۵	احداث مجموعه فرهنگی و مذهبی خاوران	اجرای بند ۶ مصوبه	ماده ۱۸	*به لحاظ جمعیت کم منطقه فعالیت‌های فرهنگی مناسبی در منطقه در حد نصب بنر است.
۱۰	ده	۳۸۸	تکمیل و تجهیز فرهنگسراهای ارم و ستارخان	اجرای بند ۶ مصوبه	ماده ۱۸	* عدم ارائه برنامه جهت آمادگی اجتماعی برای مواقع بحران در منطقه. * فعالیت‌های فرهنگی در منطقه صرفاً مناسبی است.
۱۱		۷۱۲	توسعه ورزش شهروندی	اجرای بند ۶ مصوبه	ماده ۱۵	

ردیف	منطقه	درصد رشد	برنامه، طرح، پروژه شاخص در منطقه / سازمان	تطابق با سیاست‌های فرهنگی اجتماعی شورای شهر	تطابق با برنامه راهبردی - عملیاتی شهرداری تبریز ۱۳۹۸ - ۱۴۰۲	نظر کارشناسی
	سازمان فرهنگی		حمایت از تولیدات فرهنگی با محوریت آموزش شهروندی	اجرای بند ۲ مصوبه	ماده ۱۳	
			احداث ایستگاه‌های ورزشی در پارک‌ها و محلات	اجرای بند ۶ مصوبه	ماده ۱۵	
			ارتقای منزلت و سرمایه اجتماعی	-	ماده ۵	

۵- بررسی تطابق مأموریت و پروژه‌های پیشنهادی با سیاست‌های فرهنگی و اجتماعی شورای ششم

نظر به اینکه شورای ششم شهر به عنوان سیاست گذار، نسبت به آسیب‌های اجتماعی و مسائل فرهنگی موضوعاتی مانند: بررسی و شناخت کمبودها، نیازها و نارسایی‌های اجتماعی، تهیه طرح‌ها و پیشنهادهای اصلاحی، ارائه راه‌حل‌های کاربردی و ... را در زمینه‌های مختلف فرهنگی و اجتماعی مورد توجه قرار داده و شهرداری نیز به عنوان مجری سیاست‌های ابلاغی شورای شهر، لازم است در راستای تحقق اهداف سازمانی و بر اساس سیاست‌های شورا گام بردارد. شورای ششم شهر تبریز در جلسه شماره ۹۸ مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۹ جهت عملیاتی نمودن رسالت خود سیاست‌هایی را در حوزه فرهنگی و اجتماعی به تصویب رسانید که در ذیل به بررسی میزان تطابق مأموریت و پروژه‌های پیشنهادی شهرداری با سیاست‌های فرهنگی و اجتماعی شورای ششم اشاره می‌شود.

۱. تقویت نقش مساجد و افزایش بهره‌مندی از آنها در ارائه خدمات بهتری جهت اجرای بند ۷ مصوبه جلسه شماره ۹۸ شورای شهر تبریز مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۹ (مطابق با سیاست‌های فرهنگی و اجتماعی شورا)
۲. عدم اختصاص بودجه جهت تهیه پیوست نگار فرهنگی، اجتماعی و رسانه‌ای پروژه‌ها و اقدامات شهری (مغایر با اجرای بند ۵ سیاست‌های کلی مصوب شورای شهر).
۳. در حوزه آموزش‌های شهروندی برنامه‌های ارائه شده فاقد هدف گذاری بوده و در اجرا نیز مناطق و سازمان‌ها از الگوی واحد پیروی نمی‌کنند. (مغایر با اجرای بند ۲ سیاست‌های کلی مصوب شورای شهر)
۴. عدم توجه جدی به تجهیز و تکمیل کتابخانه‌های مراکز فرهنگی و فرهنگسراها (در راستای اجرای بند ۴ سیاست‌های کلی مصوب شورای شهر). جهت جلب شهروندان نابینا و اجرای عدالت اجتماعی کتابخانه‌های این مراکز با مشارکت مؤسسات خیریه فعال در حوزه نابینایان، می‌توانند به کتاب‌های صوتی نیز مجهز شوند.
۵. مأموریت، برنامه و پروژه‌های پیشنهادی صرفاً مناسبی و تقویمی بوده و هدف گذاری فرهنگی و اجتماعی جهت تعمیق زیرساخت‌های ارزشی و فرهنگی در برنامه‌ها مشاهده نمی‌شود. (مغایر با اجرای بند ۸ سیاست‌های کلی مصوب شورای شهر).

نکته: پس از بررسی ردیف‌های بودجه پیشنهادی، میزان تطابق برنامه با سیاست‌های ابلاغی شورای اسلامی شهر به نظر می‌رسد آنچه نظر شورای ششم در حوزه فرهنگی و اجتماعی بوده در بودجه پیشنهادی مورد توجه جدی قرار نگرفته است.

۶- نقد و بررسی برنامه و بودجه پیشنهادی در مرکز و مناطق ده گانه

۱. به نظر می‌رسد اختصاص بودجه فرهنگی و اجتماعی در مناطق بر اساس پیش‌بینی درآمد مناطق بوده و توجه جدی به اولویت‌های فرهنگی و اجتماعی مناطق نشده است.

۲. قسمت وسیعی از مناطق یک، ده، هفت، چهار و سه دارای محلات حاشیه‌نشین بوده و ۱۹ محله پرخطر و بیش از دویست پاتوق شناسایی شده عمدتاً، در این مناطق قرار دارند؛ لذا لزوم ارائه پروژه‌های فرهنگی و اجتماعی در جهت کاهش آسیب‌های اجتماعی در این مناطق ضرورت دارد.
۳. مقایسه سرانه فرهنگی در منطقه محروم ده (۶۰ هزار تومان) با سرانه فرهنگی منطقه پنج (۸۴۰ هزار تومان) با لحاظ تعداد سکنه تقریباً مشابه یک‌صد و هشتاد هزار نفری، بیانگر تبعیت بودجه پیشنهادی از رویکرد توزیع ناعادلانه در حوزه فرهنگی و اجتماعی و ورزشی است.
۴. محل تخصیص ارقام برای برنامه، طرح و پروژه‌های ارائه شده در بودجه عمرانی مناطق از اصول شفافیت حاکم بر بودجه تبعیت نمی‌کند، به‌طوری که در حوزه فرهنگی و اجتماعی عنوان «اجرای تقویم برنامه جامع فرهنگی اجتماعی» در مناطق و سازمان‌ها، می‌تواند دست مجری را در اجرا باز بگذارد و منشأ برخوردهای سلیقه‌ای گردد.
۵. ردیف «حمایت، توانمندسازی و توسعه نهادهای، تشکلهای، مشارکت‌های مردمی و سازمان‌های مردم‌نهاد» از شفافیت لازم برخوردار نیست و معمولاً در سایر برنامه‌ها هزینه می‌شود.
۶. ردیف «ساماندهی آسیب‌دیدگان اجتماعی متکدیان» اختصاص به مرکز ماده ۱۶ داشته و محل هزینه کرد آن، مرکز فوق است و این در حالی است که برای سایر موارد در این حوزه از جمله متکدیان، کودکان کار و زنان خودسرپرست برنامه‌ای ارائه نشده است.
۷. برنامه، طرح و پروژه‌های پیشنهادی در مناطق، فاقد خلاقیت بوده و از الگوی یکسان مناسک‌گرایی، نگاه تقویمی به حوزه فرهنگی و اجتماعی و روزمرگی پیروی می‌کنند که جنبه آموزشی و تأثیرگذاری بر الگوهای رفتاری، متناسب با سطوح عمیق فرهنگ ایرانی - اسلامی را نداشته و صرفاً برای مناسبت‌های ملی و مذهبی طراحی و اجرا می‌شوند.
۸. حصارکشی در محوطه باغ گلستان به عنوان بافت هویتی شهر، بدون انجام مطالعات دقیق و کارشناسی، تبعات اجتماعی و رسانه‌ای خواهد داشت. به نظر می‌رسد اولویت در این محل، حل مسئله اجتماعی و فرهنگی گجیل است و طرح حصارکشی به تنهایی نمی‌تواند مشکل را حل نموده و طرحی ناموفق خواهد بود که ائتلاف منابع مالی را در پی خواهد داشت؛ بنابراین پروژه مطالعه و اجرای طرح ساماندهی اجتماعی محله گجیل و مجموعه باغ گلستان می‌بایست در اولویت برنامه منطقه ۸ قرار گیرد.
۹. برنامه‌های پیشنهادی به هرم جمعیتی شهروندان توجهی نداشته و برنامه شاخصی در حوزه سالمندان ارائه نشده است. با استناد بر داده‌های مرکز آمار بهداشت استان، تعداد سالمندان بالای ۶۵ سال در شهر تبریز ۱۳۱۴۹۳ نفر است و که در برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی مناطق توجهی به این موضوع نشده است و طبق بندهای دوم، چهارم، پنجم ماده هفتاد و یکم قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب یکم خرداد ۷۵ و اصلاحات بعدی آن و با توجه به مصوبات شورای سالمندان استان مبنی بر لزوم پیوستن کلان‌شهر تبریز به شبکه جهانی شهرها و محلات دوستدار سالمند از تاریخ ابلاغ مصوبه، شهرداری کلان‌شهر تبریز موظف است در راستای تبدیل کلان‌شهر تبریز به شهر دوستدار سالمند طبق معیارهای سازمان بهداشت جهانی در طی یک برنامه زمانی ۵ ساله معمول نماید. ولی تاکنون اقدام اساسی در این زمینه صورت نگرفته است. علاوه بر سالمندان، حقوق شهروندی افراد کم‌توان جسمی و معلولان نیز در برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی شهرداری مورد غفلت واقع شده است.

۷- پیشنهادها

۱. توسعه کانون‌های مردمی فرهنگی، اجتماعی و سلامت سالمندان در سطح محلات شهر تبریز از طریق حمایت از نهادهای مردمی فعال در این حوزه به منظور ارائه آموزش‌های شهروندی با موضوعات مرتبط با سالمندان.
۲. ارائه خدمات و تسهیلات ویژه به سالمندان جهت استفاده آنها از سامانه حمل و نقل عمومی و فضاهای رفاهی، فرهنگی، ورزشی، تفریحی و گردشگری.
۳. غنی‌سازی اوقات فراغت سالمندان و اجرای برنامه‌های اجتماعی، فرهنگی، ورزشی ویژه سالمندان.
۴. بهره‌مندی از مشارکت و ظرفیت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد و بخش خصوصی در مأموریت، برنامه و پروژه‌های مناطق و سازمان‌ها با استناد به مواد ۳، ۷، ۱۳ برنامه راهبردی - عملیاتی شهرداری، اصول ۲۶ و ۱۰۰ قانون اساسی، اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون شهرداری‌ها، لازم است طبق ضوابط و مقررات، به منظور ارتقای مشارکت اجتماعی، کاهش هزینه‌های مجموعه مدیریت شهری و افزایش رضایتمندی شهروندان از طریق حضور مردم به‌ویژه در قالب تشکلهای غیردولتی و سازمان‌های مردم‌نهاد، با ارائه برنامه‌های اجرایی در مناطق، زمینه مشارکت مردم در حل مسائل اجتماعی و فرهنگی شهر از جمله مداخله در رفع آسیب‌های اجتماعی فراهم شود.
۵. تهیه شناسنامه اجتماعی محلات جهت سیاست‌گذاری فرهنگی و اجتماعی و اجرای پروژه‌های محله محوری و جلب مشارکت شهروندان.
۶. تقویت ورزش محلات کم‌برخوردار که از طریق برگزاری المپیادها و جشنواره‌ها علاوه بر تأمین سلامتی و ارتقای نشاط اجتماعی، زمینه‌ساز شناسایی و شکوفایی استعدادها و کمک به ترویج ورزش حرفه‌ای و کسب افتخار در سطوح ملی و بین‌المللی را نیز فراهم می‌سازد، لذا جهت کاهش ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی، گسترش ورزش و پرکردن اوقات فراغت شهروندان، برنامه‌های پیشنهادی می‌بایست با تداوم بیشتر و هدف‌گذاری در محلات برگزار شود و به برنامه‌های مناسبی اکتفا نشود. بخصوص در حوزه ورزش بانوان که با کمبودهایی مواجه است و می‌توان از ظرفیت ورزش‌های همگانی برای ارتقای این حوزه بهره گرفت.
۷. بر اساس یافته‌های پژوهش‌ها، «اعتیاد» به عنوان مهم‌ترین عامل و بستر شکل‌گیری و تداوم آسیب‌های اجتماعی در کشور محسوب می‌شود که عوارض اجتماعی دوری از پیوندهای مستحکم عاطفی، گسترش جرم و جنایت، نشر بیماری‌های واگیر و خطرناک مثل ایدز و هپاتیت، محروم شدن نسل آینده از تربیت صحیح و ایجاد مشاغل کاذب را بر جامعه تحمیل نموده است و در محیط خانواده نیز موجب نابسامانی خانوادگی، عدم تربیت صحیح فرزندان، خشونت در خانواده، اُفت سطح فرهنگی اجتماعی و اقتصادی خانواده، گسترش طلاق و کاهش آمار ازدواج و... را موجب شده است. کاهش سن اعتیاد و گرایش نوجوانان زیر ۱۸ سال به سوء مصرف مواد مخدر طی سال‌های اخیر بر نگرانی‌ها افزوده. در حوزه فرهنگی

و اجتماعی فرایند آموزش و اطلاع‌رسانی در موضوع پیشگیری از اعتیاد به مواد مخدر می‌بایست جدی تلقی شده و جزو سرفصل‌های مهم آموزش‌های شهروندی قرار گیرد.

از طرفی با استناد به قانون برنامه ششم توسعه (بند ۳ ماده ۸۰ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری شهرداری‌ها باید نسبت به بهره‌برداری و تکمیل مراکز نگهداری، درمان و کاهش آسیب معتادان متجاهر و بی‌خانمان و راه‌اندازی مراکز جامع توانمندسازی و صیانت اجتماعی برای معتادان بهبودیافته اقدام کنند).

شهر تبریز با عنوان شهر دوستدار کودک ملزم به ایجاد زیرساخت‌هایی در این زمینه است. نظر به اینکه معتادان متجاهر بالای ۱۸ سال در مرکز ماده ۱۶ نگهداری می‌شوند و لزوماً، تکنیک‌های درمانی برای مددجویان زیر ۱۸ سال در این مرکز قابل اجرا نبوده و به‌منظور پیشگیری از آسیب‌های جدی اخلاقی و رفتاری می‌بایست راه‌اندازی مراکز جداگانه‌ای بدین منظور در بودجه در نظر گرفته شود.

با توجه به هزینه‌های زیست محیطی استفاده از کاغذ، اسناد مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی فقط در قالب الکترونیک منتشر می‌شوند. متن کلیه اسناد، گزارش‌ها و طرح‌های پژوهشی تهیه شده در مرکز در وبگاه مرکز به نشانی: rctbz.tabriz.ir قابل دسترسی است. همچنین این متن‌ها در پرتال جامع مطالعات شهری ایران به آدرس icpus.tehran.ir بارگذاری شده است. لطفاً شما هم با چاپ نکردن این متن‌ها ما را در این زمینه یاری کنید.

نظر رسمی	اظهاری نظر رسمی مرکز در موارد ارجاعی از طرف شورای اسلامی شهر یا شهرداری تبریز
دیدگاه	دیدگاه مرکز در موارد جاری شهری و نقد عملکرد و فعالیت‌های شهرداری و سایر دستگاه‌های اجرایی
گزارش تخصصی	گزارش تخصصی مستخرج از کمیته‌ها، گروه‌های کانونی یا نشست‌ها
انتقال دانش	ارسال مطالب گزیده شده یا چکیده مطالب و گزارش‌های سایر مراکز پژوهشی یا نشست‌های خارج از مرکز
یادداشت	اظهاری نظر کارشناسی توسط افراد خبره که لزوماً مورد تأیید مرکز نیست
انعکاس	تبیین پیشنهاد، انتظار یا مطالبه کارشناسی یا مردمی
خلاصه مدیریت	خلاصه مدیریتی طرح‌های مطالعاتی انجام شده در مرکز
افکارسنجی	گزارش مستخرج از افکارسنجی عمومی یا موردی
تجربه مدیریت	گزارش تجربیات حوزه مدیریت شهری سایر شهرهای داخل و خارج کشور یا گزارش تجربه‌نگاری مدیریت شهری
پرسمان	بیان مسئله یا طرح سؤالاتی در خصوص مسائل جاری شهر از مدیریت شهری و درخواست پاسخگویی
شناخت شهر	گزارش شناخت وضع موجود در قالب متن نقشه یا اینفوگرافی
اسناد مرکز	آیین‌نامه‌ها، فرم‌ها، دفترچه‌های راهنما و سایر مستندات مربوط به شیوه فعالیت مرکز

مأموریت مدیریت شهری در دنیای کنونی صرفاً رسیدگی به وضعیت عمرانی، کالبدی و اقتصادی و خدماتی شهرها خلاصه نمی‌گردد، فراهم کردن زمینه حیات اجتماعی، روابط شهروندی، ساماندهی امور اجتماعی، فرهنگی، فراهم کردن امنیت اجتماعی و روانی و نظایر اینها جزو وظایف مدیریت شهری است. چنان‌که، در شهرهای توسعه‌یافته امروزی، زیربنای اصلی توسعه شهری، فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی است. این گزاره دلالت بر جایگاه پراهمیت و ویژه حوزه اجتماعی و فرهنگی در مدیریت شهری است. گزارش ذیل به بررسی ابعاد و جایگاه مأموریت فرهنگی و اجتماعی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ شهرداری تبریز می‌پردازد.

بودجه پیشنهادی در حوزه فرهنگی و اجتماعی در سال ۱۴۰۲ مبلغ ۷۶۱۴ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که در مقایسه با بودجه مصوب سال گذشته رشد ۳۳۵ درصدی را نشان می‌دهد. سهم این مأموریت از کل بودجه پیشنهادی ۴۰۴۳ درصد است، به عبارتی سهم مأموریت فرهنگی و اجتماعی از کل بودجه پیشنهادی ۱۴۰۲ افزایش ۱۳۳ درصدی داشته است. که این موضوع می‌تواند جز نکات مثبت لایحه پیشنهادی قلمداد شود. البته در لایحه بودجه عمدتاً توجه صرف زیرساخت‌های فرهنگی و ورزشی است و سهم بسیار اندکی برای محتوا و فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی کلان‌شهر تبریز اختصاص می‌یابد. همچنین بررسی ردیف‌های بودجه پیشنهادی نشان می‌دهد، سیاست‌های ابلاغی شورای اسلامی شهر و برنامه راهبردی عملیاتی شهرداری تبریز در بودجه پیشنهادی موردتوجه جدی قرار نگرفته است.

در یک بررسی کلی می‌توان گفت در تخصیص بودجه فرهنگی اجتماعی بیشتر از آنکه به اولویت‌ها توجه شود به پیش‌بینی درآمد مناطق توجه شده است. نگاه غالب بودجه تقویمی و روزمره بوده و رویکرد مناسب گرایي در آن دیده می‌شود؛ به موضوع شهر فراگیر و توجه به نیازهای تمام گروه‌ها مانند سالمندان و افراد آسیب پذیر و نیز تهیه پیوست‌نگاری فرهنگی، اجتماعی پروژه‌ها و اقدامات شهرداری تا حدودی نادیده گرفته شده است. توسعه قانون‌های مردمی، فرهنگی و سلامت سالمندان در سطح محلات، ارائه تسهیلات ویژه به سالمندان جهت استفاده از حمل و نقل عمومی و فضاهای در اختیار شهرداری، بهره‌گیری از ظرفیت سازمان‌های مردم نهاد، تهیه شناسنامه اجتماعی محلات و تقویت ورزش محلات کم برخوردار از پیشنهادات این گزارش است.

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی

کالانشهر تبریز